

ҰЛТТЫҚ БИБЛИОГРАФИЯ ЖӘНЕ БҰҚАРАЛЫҚ АҚПАРАТ ДӘУІРІНДЕГІ ҰЛТТЫҚ БИБЛИОГРАФИЯЛЫҚ МЕТАДЕРЕКТЕР

Матильда Коскас

*Француз Ұлттық библиографиясының жетекшісі,
IFLA Тұрақты комитетінің библиографиялық
секциясының (кітабының) жетекшісі
mathilde.koskas@lilo.org*

АБСТРАКТ

IFLA Библиографиялық секциясының тұсаукесері: жұмыстың мазмұны, қызметі, бұқаралық онлайн ақпарат дәуіріндегі Ұлттық библиография мен ұлттық библиографиялық метадеректерді ілгерілетудегі рөлі.

Ұлттық Библиографиялар елдің зияткерлік және мәдени мұралары туралы толыққанды, стандартталған және беделді ақпарат көзі ретінде маңызды рөл атқарады. Мақалада IFLA библиографиялық бөлімінде Ұлттық библиографияны құратын және қолдайтын агенттіктерге көмектесу үшін берілген құралдар келтірілген, олар өз кезегінде ақпаратқа қол жеткізуді, тандауды және бағалауды қамтамасыз етеді.

IFLA библиография бөлімі

IFLA – Кітапхана Қауымдастықтары мен Мекемелерінің Халықаралық Федерациясы; кітапхана және ақпараттық қызметтер мен оларды пайдаланушылардың мүдделерін білдіретін халықаралық орган. IFLA тәуелсіз, халықаралық, үкіметтік емес, коммерциялық емес ұйым болып табылады, оның мақсаты:

- Кітапханалық және ақпараттық қызмет көрсетудің жоғары стандарттарын көтермелеу,
- Сапалы кітапханалық және ақпараттық қызметтердің құндылығын кеңінен түсінуді көтермелеу.
- Бүкіл әлем бойынша өз мүшелерінің мүдделерін білдіру.

Библиография бөлімі – ұлттық библиографияларға мамандандырылған халықаралық мамандар тобы. Бізді библиографиялық ақпаратты Ұлттық библиографияларда, атап айтқанда, барлық контексте Ұлттық библиографиялық Қызметтер арқылы мазмұнды сәйкестендіру, ұйымдастыру, өндіру, тарату және сақтау әдістері қызықтырады.

Ұлттық библиографиялық қызметтер көбінесе заңды депозитпен, ISBN және ISSN тағайындауымен, жарияланымдағы каталогтаумен, ұлттық органдардың файлдарымен және ұқсас қызметтермен байланысты. Библиография бөлімі КҚМХФ-мен байланысты бөлімдермен, атап айтқанда ұлттық кітапханалармен, Каталогтаумен, Тақырыптық талдаумен және қол жетімділікпен жұмыс істейді.

Бұл халықаралық деңгейде пікірталастар мен пікір алмасуды ынталандыратын орын. Өз табиғаты бойынша Ұлттық библиографиялық қызметтер өз аумағында ерекше. Осы себепті тәжірибелі мамандар бүкіл әлемдегі әріптестерімен

тәжірибе алмасуы керек. Бұл, атап айтқанда, дүниежүзілік кітапхана-ақпараттық конгресінің (WLIC) сессиялары, іскерлік кездесулер немесе нақты мәселе бойынша жұмыс топтары арқылы жасалады. Біз қазіргі тенденциялар мен тақырыптарды қарастырамыз, тәжірибе алмасамыз және білім жинаймыз. Талқылауға және білім жинауға қатысу үшін сізге сарапшы болу қажет емес екенін атап өткім келеді. Мақсат-идеялармен алмасатын және Ұлттық библиографиялық қызметтерді дамытуға көмек таба алатын тәжірибешілер қауымдастығы болу.

Библиография бөлімі каталогтау, пәндік талдау және қолжетімділік бөлімдерімен бірге метадеректер бойынша IFLA Ақпараттық бюллетенін жариялайды. Бұл жұмыс топтарындағы жаңалықтарға, метадеректерге қатысты бағдарламалар мен іс-шараларға, мүше кітапханалар мен ұйымдарға екі жылдық шолу. Ол IFLA веб-сайтында Интернетте қол жетімді.

Бөлім сонымен қатар бірнеше жыл әрекетсіздіктен кейін қайта басталатын блогты жүргізеді және тарату тізімі арқылы қатысушылармен және мүдделі тараптармен байланыс орнатады. Сіз библиографияның веб-бетіне жазыла аласыз; онда жарияланымдарға, жаңа жарияланымдар туралы хабарландыруларға, кездесулерге және т.б. өтінімдерді таба аласыз).

Оның құрамы, КҚМХФ-ның кез-келген бөлімі сияқты, IFLA мүшелері (жеке тұлғалар немесе мекемелер) тағайындайтын және сайлайтын тұрақты комитеттің 20-ға дейін мүшесін және беске дейін бірлескен мүшені құрайды. Біз әр түрлі жағдайларды, басымдықтар мен өндірістік экожүйелерді көрсететін шынымен Халықаралық, әр түрлі құрамға ұмтыламыз. Біздің кейбір іскерлік кездесулеріміз мүдделі тараптар біздің басқа іс-шараларымызға қатысып, бірлескен мүше бола алатын бақылаушылар үшін ашық. Келесі сайлау екі жылдан кейін өтеді.

Бөлімде екі негізгі ресурс бар: ұлттық библиографияның жалпы әдістері және Ұлттық библиографиялық тізілім. Біріншісі-ұлттық библиографияларды дайындауға арналған анықтамалық жұмыс. Бұл «сандық дәуірдегі Ұлттық библиографиялық агенттіктер үшін ең жақсы тәжірибе» веб-басылымының қайта қаралған нұсқасы, ол Сандық дәуірдегі түпнұсқа баспа ұлттық библиографиясына негізделген: Нұсқаулық және жаңа бағыттар (2009). Бастапқы нұсқаулықтардан ең жақсысына, содан кейін жалпы қабылданған тәжірибеге ауысуға назар аударыңыз. Себебі, ұлттық библиографияны құрастырудың жалғыз дұрыс жолы жоқ. Сондықтан мақсат-ұлттық библиографияларды құруға, қолдауға немесе өзгертуге ұмтылатын ұлттық библиографиялық агенттіктерге ұсыныстар беру үшін халықаралық форматтарға, стандарттарға, білімді ұйымдастыру жүйелеріне және т.б. шолу жасау. Бұл ресурс ұйымның негізгі аспектілерін, мақсаттары мен құндылықтарын, қамту және іріктеу салаларын, ресурстарды сипаттау және Ұлттық библиографиялық қызметке қызмет көрсету стандарттарын, негізінен ұлттық библиографиялық тізілімнен алынған әр түрлі елдердің мысалдарымен суреттелген.

Тізілім-бұл ұлттық библиографиялық агенттіктер ұсынатын, олардың ұлттық библиографиялары, ұйымдары, қызметтері және салыстырмалы талдау үшін кестелер мен кестелермен толықтырылған стандарттар туралы егжей-тегжейлі сипаттама беретін нысандар жиынтығы.

Бұл мысалдар мен шабыттың қайнар көзі, сондықтан мен мүдделі тараптарды сіздің Ұлттық библиографияңыздың ұсынылғанын тексеруге және егер ол болмаса, өз үлестеріңізді ұсынуға шақырамын.

Бүгінгі Ұлттық библиография

Осы тәжірибеге сүйене отырып, КҚМХФдағы әріптестерін тыңдау, тіркеу және әдеттегі тәжірибелермен жұмыс жасау, Француз Ұлттық библиографиясы кітаптарының секциясының жетекшісі ретіндегі жеке тәжірибем, мен бүгін Ұлттық библиография туралы ескертулер жасаймын.

Жалпы тәжірибедегі ең соңғы анықтама::

«Ұлттық библиография қазіргі мағынада елдің ұлттық өнімдері туралы беделді және жан—жақты есептердің жиынтығы ретінде анықталады (яғни, ұлттық баспа индустриясының өнімдері-коммерциялық және коммерциялық емес сектор, оның ішінде үкіметтік және ресми жарияланымдар), үнемі және ең аз кідіріспен жарияланады. Ол ұлттық библиографиялық агенттіктің халықаралық стандарттарына сәйкес дайындалған. Жарияланымның егжей-тегжейлері мен авторлығы егжей-тегжейлі зерттеліп, тексеріледі».

«Елдің ұлттық өнімі» шеңбері ұлттық библиографияның заманауи тұжырымдамасы әмбебап библиографиялық бақылау шеңберіне енгізілгенін еске салады, оны бастапқыда IFLA мен ЮНЕСКО бірлесіп жасаған, елдер арасында библиографиялық деректерді шығару бойынша жұмыс жүктемесін бөлу және әмбебап қалыптастыру үшін әртүрлі ұлттық библиографиялық деректерді біріктіру идеясы бар.

Бұл «нәтиже» – бұл мәдени және зияткерлік өндіріс, бұл жарияланатын нәрседен көрінеді. Бұл кітаптар, баспа және электронды ғана емес, сонымен қатар сериялар, карталар, баспа музыкасы, аудиовизуалды материалдар және тағы басқалар, өйткені жаңа бұқаралық ақпарат құралдары дамып, оларды заңды депозит саласына қосады.

Уақыт элементі маңызды: біз қазіргі басылымдар туралы библиографиялық ақпаратты жинайтын қазіргі ұлттық библиографиялар туралы айтамыз: өйткені біз қазір қол жетімді нәрсені білуіміз керек. Бұл материалды сатып алу және оған қол жеткізу үшін» уақтылы». Содан кейін» жазбаларды жинақтау « тұрақты жазбаны қалыптастырады, оны сақтау және оған үнемі қол жетімділікті қамтамасыз ету қажет. Себебі бұл сол кезде не қол жетімді және сол кезде не қол жетімді екендігі туралы жазба. Бұл каталог пен библиография арасындағы айырмашылықтардың бірі.

Көлемі ережелермен, сондай-ақ практикамен анықталады: әрдайым сақталуы керек және шын мәнінде бар нәрсе арасында алшақтық бар, бірақ біз бұл алшақтықты мүмкіндігінше азайтуға тырысамыз. Ол үшін біз заңнамаға, сонымен қатар салалармен қарым-қатынасқа сүйенеміз: кітап шығару, Музыка және аудиовизуалды индустрия және т.б., Өндірісті бақылау.

Мұны қолда бар ресурстар да анықтайды: агенттік кез-келген нәрсені бірдей сипаттама деңгейінде каталогтауға қабілетті ме? Уақытылы және жан-жақты болу арасында үнемі қарама-қайшылық бар және әр мекеме өзінің тепе-теңдігін табуы керек.

Анықтамада форма туралы ештеңе айтылмағанына назар аударыңыз. Мұндағы Форма қайталама; жалпы тәжірибенің мақсаты – ұлттық библиографиялық агенттіктерге олардың контекстіне сәйкес келетін форманы табуға көмектесу. Бірақ жалпы нұсқаулар-бұл Интернетте қол жетімді Ұлттық библиографиялық метадеректер, қол жетімді, бөлісуге болатын (өзара әрекеттесудің маңыздылығын асыра бағалау мүмкін емес), оларды адамдар да, машиналар да өңдей алады.

Сонымен қатар, Ұлттық библиографиялық метадеректерді шығару және тарату Ұлттық библиографиялық Агенттікпен немесе кітапханалар әлемімен шектелмейтін жүйеде жүзеге асырылуы керек. «Ұлттық библиография тарату тізбегіндегі маңызды буын болып табылады және жүйенің орталығында орналасқан, оған барлық типтегі кітапханалар (тек ұлттық кітапханалар ғана емес), сонымен қатар баспагерлер, дистрибьюторлар, зерттеушілер және сайып келгенде соңғы пайдаланушылар кіреді».

Бұл анықтаманы толықтыру және Ұлттық библиографияның рөлі туралы айту үшін мен Барбара Л.Беллдің қазіргі ұлттық библиографияға арналған аннотацияланған нұсқаулығында (1998) сөйлескім келеді.:

«Қазіргі Ұлттық библиография-бұл елдің мәдениетін бейнелейтін айна. Қазіргі ұлттық библиографияға қарап, сіз белгілі бір елдің бірегейлігі туралы біле аласыз. Ауыл шаруашылығы мен технологияға баса назар аудару, әртүрлі тілдердегі жарияланымдар арқылы қоғамның құрамы, ұлт өміріндегі маңызды әдет-ғұрыптар мен рәсімдер, білім, әдебиет пен ғылымның маңыздылығы, сол кездегі көрнекті әдеби Жазушылар және елдегі саяси, әлеуметтік және діни тенденциялар-бәрі де байқалады. Қазіргі Ұлттық библиография айна жеке адамның бірегейлігін көрсететін сияқты елдің мүдделері мен ерекше сипаттамаларын көрсетуі керек.»(Белл, Б.Л. (1998). Қазіргі Ұлттық библиография туралы аннотацияланған нұсқаулық (2-ші толық ред.). Мюнхен: К. Г. Саур)

Біз жазған «Жалпы тәжірибелері», «анықтау және Белла болып табылады «жалпы». Ұлттық библиография дегеніміз не, шын мәнінде, формасы, көлемі, мазмұны бойынша емес, бірақ ол не үшін арналған?

Бұл ұйымдасқан, жан-жақты, сенімді ақпаратқа қол жеткізудің тәсілі. Бұл өте маңызды, өйткені демократиялық қоғамдағы азаматтар ресурстардың бар екенін білуі керек және оларға қол жетімді болуы керек. Көңіл көтеретін сүйікті автордың кітабы эмпатия немесе кез-келген басқа адами немесе практикалық дағдылар сияқты қасиеттерді дамытуға көмектеседі; немесе саяси, моральдық, этикалық пікірталас немесе ғылыми зерттеулердің жағдайы және т. Б.

Бұл өте маңызды, өйткені ол нарықпен реттелмейді: Ұлттық библиография-бұл алгоритмдермен ұйымдастырылған бөлшек сауда базасы емес, ол кейбір ресурстарға басқалармен салыстырғанда пропорционалды емес салмақ береді және олардың кейбірін мүлдем қамтымайды (жалпы практиканың алғашқы анықтамасын есте сақтаңыз: бұл жалпы, бірақ ол «коммерциялық және коммерциялық емес секторды, соның ішінде мемлекеттік және ресми басылымдарды»егжей-тегжейлі сипаттайды. Бұл сіз басқа жерде таба алмайтын аймақ).

Бұл сонымен қатар каталог емес: библиография-бұл тандалған және ұйымдастырылған ақпарат. Ұлттық Библиографияда «ұлттық нәтиже», әдетте, заңды тұлғалардың депозиттері туралы заңнамаға сәйкес таңдалады. Ұйым жазбалар мен индекстерді топтастыру арқылы нысаны, тақырыбы, қамтуы және т. б. бойынша болуы мүмкін. Бұл әр түрлі танымдық профильдерге қызмет көрсететін көптеген қол жетімділік режимдерін қамтамасыз етуге көмектеседі және егер пайдаланушы жан-жақты талдауға көз жеткізгісі келсе, барлық мазмұнды көруге болады.

Ұлттық библиографиялар бұл рөлді атқара алады және басқа мәліметтер базасын толықтыра алады, мысалы, баспа және басқа салалардан, өйткені олар мен сипаттағандай жасалады: Ұлттық библиографиялық агенттіктер, халықаралық стандарттар негізінде және т.б. Ол бейтарап деп саналатын үшінші тарап ретінде кітапханалардың рөліне сүйенеді (олар коммерциялық немесе өнеркәсіптік мүдделерге тәуелді емес). Бұл халықаралық стандарттар консенсус негізінде жасалды. Олар белгілі бір қоғамдастықтың тікелей мүдделерін білдірмейді, бірақ кітапханалар халықаралық деңгейде кездесетін қиындықтарға жауап береді. Мұның бәрі бұқаралық ақпарат құралдарында өте маңызды, мұнда ақпарат көп және оны тексеру және басымдықтарды анықтау қиын, сондықтан сізге ұйымдасқан, жан-жақты, сенімді ақпарат қажет.

IFLA библиографиясы бөлімінде қарастырылған Ұлттық библиографияға қысқаша кіріспе пайдалы болады деп үміттенемін. Мен сіздерді бөлімнің веб-бетінде таба алатын әртүрлі ресурстарды пайдалануға және бөлімнің талқылаулары мен іс-шараларына қосылуға шақырамын.